

Mis puutub sinikaelte värvushälvetesse, siis on kindel, et nende sagedus on kõigjal Eestimaal kasvanud. Põhjused pole täpselt teada; Üheks võiks olla metspartide ristumine kodupartidega, teiseks aga keskkonnamürkide mõju suurenenine üha enam linnastuvatele sinikaeltele. On ilmselt, et alati polegi tegu värvushälvetega, vaid linnud on lihtsalt määrduvad. H.Miti poolt kirjeldatud tahmakarva linnud olid tõenäoliselt siiski melanootilised isasinikaelad. Kirjeldatud helepruun isalind (valge kaelaribal) on vahest huvitavaim leid, helepruunid emalinnud pole seevastu eriti haruldased. Valgete kurgu- ja pugulaikudega sinikaelte esinemine on samuti sagedanenud. Värvushälvete esinemise täpsemaks selgitamiseks ootame teisigi eriliste sinikaelte kirjeldusi kogu Eestist.

RÖÖVLINDUDE PESITSEMISEST EDELA-EESTIS 1989.A.

Breeding Raptors in South-Western Estonia in 1989

Eedi L e l o v

Tõuke käesoleva artikli kirjutamiseks on andnud Soomes juba aastaid tehtavad sarnased kokkuvõtted röövlindude uurimisest (Haapala ja Saurola, 1989; Pekkala, 1989).

Ülevaates kasutatu on kogutud linnuklubi "Buteo" liikmete poolt 1989.a. suvel ca 750 km², mis moodustab 15,6 % regiooni (Pärnu rajoon) 4800 km²-st. UTM-i ruutudest on olnud täieliku vaatluse all Häädemeeste, Libatse ja Pärnu ruudud. Ülejäänud vaatlusmaterjal on kogutud erinevate ruutude osadest, mis on kujunenud harrastusornitoloogide (rõngastajate) vaatluspiirkondadeks, samuti 220 km² suurusest Halinga statsionaarist, kus artikli autor jälgib röövlindude arvukust ning pesitsusedukust alates 1978. aastast.

Pesitsusperioodil kontrolliti 91 suureavalist pesakasti, millest kodukaku poolt oli asustatud 11 (12,1 %) ja händkaku poolt 3 (3,3 %). Veel kontrolliti 6 tehispesa, mis mõeldud kotkastele, viudele ja kanakullile. Neist asustati 3 vastavalt väike-konnakotka, kaljukotka ja händkaku poolt.

Ülevaate esinenud röövlindudest ja nende pesitsusedukusest annab tabel. Tabelist puuduvad andmed must-harksaba ja punajalg-pistriku kui juhuslikku laadi pesitsejate kohta (must-harksaba kohtas ühes kohas pesitsusajal R.Endrekson). Vaatluse alt on välja jäetud ka kotkaliigid (v.a. väike-konnakotkas), kelle kohta kogutud andmed ei kuulu siin avaldamisele, ja rabapistrik, kes Pärnumaal praegusel ajal tõenäoli-

Tabel. Röövlindude pesitsusedukus Edela-Eestis 1989.a.

Table. Breeding success of birds of prey in SW Estonia in 1989

Liik Species	Uuritud territooriume Territories investigated	Pesakonna suurus Brood size		Arvukus paarides Number of pairs
		x	n	
<i>Pernis apivorus</i>	6	-	-	40 - 50
<i>Circus aeruginosus</i>	4	-	-	max 10
<i>Circus cyaneus</i>	3	-	-	10 - 20
<i>Circus pygargus</i>	7	4.00*	(1)	20 - 30
<i>Accipiter gentilis</i>	7	2.66	(3)	40 - 50
<i>Accipiter nisus</i>	13	3.00	(1)	80 - 100
<i>Buteo buteo</i>	71	2.21	(14)	200 - 250
<i>Aquila pomarina</i>	8	1.00	(4)	max 20
<i>Falco tinnunculus</i>	7	-	-	20 - 30
<i>Falco columbarius</i>	-	-	-	max 10
<i>Falco subbuteo</i>	9	-	-	50 - 60
<i>Bubo bubo</i>	7	3.00	(1)	20
<i>Glaucidium passerinum</i>	2	-	-	?
<i>Strix aluco</i>	18	3.25	(12)	50
<i>Strix uralensis</i>	30	2.40	(5)	80
<i>Asio otus</i>	5	5.00	(1)	?
<i>Asio flammeus</i>	2	2.00*	(1)	?
<i>Aegolius funereus</i>	7	1.00*	(1)	?

* - noorlinnud registreeritud peale pesast väljalendu

selt ei pesitse. 1989.a. ei registreerinud ükski vaatleja ka väikepistrikü esinemist. Võrdlusmaterjalina on tabelis toodud arvukuse hinnang paarides, mis pärineb "Loodusvaatlustes" trükijärge ootavatest artiklitest (Laur, T. ja Lelov, E.: Kaku-
liste liigilisest koosseisust, levikust ja pesitsusaegsest arvukusest Edela-Eestis; Lelov, E. ja Laur, T.: Kulliliste liigilisest koosseisust, levikust ja pesitsusaegsest arvukusest Edela-Eestis). Lindude pesitsusterritooriumid on linnuhuviliste vaatluspiirkondades registreeritud territooriumide summa.

Vaatlusmaterjali aitasid koguda Janek Eltermaa, Raivo Endrekson, Peeter Ild, Urmas Kirsimäe, Aivo Klein, Mati Kose, Tenno Laur, Agu Leivits, Enn Lelov, Jaan Miilberg, Kulno Nauts, Indrek Pilt, Gunnar Proover, Peeter Raja, Nikolai Raud,

Silver Talts, Enno Tshetshin, Enn ja Henn Vilbaste, kelledele suur tänu.

Kirjandus: HAAPALA, J. & SAUROLA, P., 1989. Petolintujen pesintä ja petolintukantojen seuranta Suomessa 1988. Lintu-mies, 24, 1: 27-36. - PEKKALA, S., 1989. Petolintujen pesinnästä Varsinais-Suomessa 1988. Ukuli, 20, 2: 4-8.

KANAKULLI PESITSEMISEST NEERUTI ÜMBRUSES

On the Breeding of *Accipiter gentilis*
at Neeruti, Viru district
Marek V a h u l a

Kanakull on Neeruti röövlindude uurimisalal liik, kelle arvukus on hakanud tõusma. Kui aastatel 1986-89 oli liigi keskmine arvukus 100 km² alal 2.5 paari, siis 1989.a. elas vaatlusalal juba 4 paari haukaid.

Samas peab märkima, et liik pole Neerutis olnud edukas pesitseja: 8 pesitsusjuhu andmeil on lennuvõimestunud keskmiselt üks poeg paari kohta. Igal edukalt pesitsenud paaril lennuvõimestus keskmiselt 2 poega, täpselt pooltel juhtudel on aga pesaelu ebaõnnestunud. Kahel korral on pesas olnud mädamunad, ühel juhul rüüstati munadega pesa metsnugise poolt ning üks pesa hüljati haudeperioodil liigse häirimise tõttu (lindude pesitsusala läheduses toimusid orienteerumisvõist-lused).

Mitu pesa on linnud hüljanud raietegevuse tõttu. Kui näiteks 1987.a. pesitses haukapaar raiesmiku servast vaid 100 m kaugusel (lennuvõimestus koguni 4 poega), siis järgmise aasta varakevadel raiet jätkati ning linnud jätsid pesapaiga maha. Nüüd aga oli pesitsusala muutunud sobivaks hiireviudele, kes 1989.a. kevadel asustasidki kanakulli vana pesa. Sarnane näide on tuua ka 1989. aastast, mil veebruaris-märtsis (kui kanakullid hoidsid juba territooriumi) tehti ühe haukapesa